

поверхнях;

- звірі і птахи дуже рідко становлять будь-які сюжетні композиції, вони ніби самі по собі, відірвані від оточення і не пов'язані з будь-якою дією на кшталт стада оленів, які пасуться і т.д.;

- часто зустрічаються зображення різних тварин, птахів на крупах, лопатках оленів, хижаків, при чому кігті хижаків часто закінчуються головами хижих птахів (це щось на зразок перевтілення однієї тварини в іншу);

- соціальний прошарок суспільства створив звіриний стиль не як аристократія, а як мисливці-воїни – ті, хто займався облавним загінним полюванням. Це заняття вимагало величезної спритності, сили, виявляючи її, воїни ставали шанованими. Для обслуговування їх ідеології і виник звіриний стиль.

Перераховані особливості не виступають усі одразу в одному зображенні. У одних домінують одні особливості, в інших – інші.

Вчені і дослідники ґрунтуються на виділенні особливостей скіфського звірино стилю, покладаючись на археологічні знахідки, але що насправді мали на увазі творці зображень залишається донині ґрунтом для роздумів. Стародавні люди по-особливому ставилися до предметів озброєння, побуту, прикрас, до посуду, бо все це вони брали у природи. Відповідно, поширюється думка, що природа жива і все, що взято з неї – теж.

Висновки. «Звіриний стиль – назва художнього стилю, ознакою якого було зображення тварин або частин їхнього тіла; виникнення пов'язане із тотемізмом; в Україні поширений у скіфському мистецтві, мотиви звірино стилю збереглися в українському народному орнаменті» [1;91].

Найвищого розвитку звіриний стиль досяг у ювелірних виробках племен скіфів (VIII–VI ст. до н.е.). Племена, що жили на території давньої України залишили велику спадщину, прикладом світового шедедру стала скіфська золота пектораль, що була знайдена на розкопках кургану Товста Могила. Звіриний стиль скіфів відрізнявся від інших зооморфних мотивів своїми особливостями в побудові композицій та відображенні тварин. Важкість у вивченні культури скіфів полягає у тому, що окрім курганів племена не залишили більше ніяких масштабних пам'яток.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво. Словник-довідник.– Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2003.–216 с.

Діана Чегринець,

студентка 3 курсу

Гуманітарно-економічний факультет

Наук. керівник: **Ю.В. Федорик**, к.і.н., доцент (БДПУ)

ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ПОГЛЯДАХ ЗАХІДНИХ ВЧЕНИХ

Актуальність. Вивчення джерел формування національної ідентичності в поглядах західних вчених є вельми актуальною проблемою на даний момент. Сьогодні ми щораз більше чуємо такі вирази, як «нація»,

«національна ідентичність», «національні почуття», «національна приналежність». Сучасне суспільство під терміном «нація» розуміє історичну спільність людей, яка пов'язана економічно, має спільну літературну мову та деякі риси культури і характеру. Слід узяти до уваги те, що протягом останніх двохсот років саме це почуття єдності змушувало мільйони й мільйони людей йти на смерть. Сучасна нація – історичний результат цілого ряду факторів, які вимагають особливої уваги дослідників.

Ступінь досліджуваності проблеми. Історіографія проблеми дослідження представлена рядом праць. Деякі її аспекти в різні часи висвітлювали, такі науковці, як Е. Геллнер, Е. Ренан, Б. Андерсон та ін. Серед українських дослідників доцільним буде виділити І. Лисяка-Рудницького.

Мета і методи дослідження. Метою роботи є дослідження джерел формування національної ідентичності в поглядах західних вчених. Під час роботи над цією темою були використані такі методи дослідження, як порівняльно-історичний та світоглядний.

Сутність дослідження. На думку більшості західних вчених нації є молодим явищем в історії, пов'язаним з модернізаційними процесами ХІХ ст. Стародавній Світ не знав націй; спільноти Стародавніх Єгипту чи Китаю зовсім не були націями. В античному світі існували відомі центри патріотизму: Афіни, Спарта, але все це незначні міста з відносно невеликою територією. Явище нації в історії, на думку західних вчених з'являється внаслідок появи індустріального суспільства, яке характеризується переважанням промислового виробництва над аграрним [3, с.107].

Двоє людей, на думку Е. Ренана, відносяться до однієї нації тоді й лише тоді, коли вони самі визнають свою належність до цієї нації. Нації це результат праці людей; нації є витвором людських переконань, вірності і солідарності. Певна сукупність осіб стає нацією, саме в той час коли її члени твердо визнають певні взаємні права і обов'язки один щодо одного на підставі їхньої спільної належності до неї. Оце їхнє взаємне визнання як і перетворює їх на націю [2, с.298].

Такому складному процесу, як утворення націй, в історії передував процес пробудження національної самосвідомості. Одним з основних факторів, який вплинув на пробудження національної самосвідомості, на думку Б. Андерсона, стало винайдення друкованого слова [1, с.569]. Якщо рукописний твір був доступний тільки для вузького кола обраних читачів, то друкований твір став об'єктом, що користувався значним попитом у суспільстві. Френсіс Бекон дійшов до висновку, що друковане слово змінило «вигляд і стан усього світу». Виникнення зрозумілої і свobodної літератури швидко створило нового масового читача. Процес книгодрукування заклав основи національної свідомості двома чітко виявленими способами. По-перше, було створено об'єднаний простір обміну й передачі. Цей гурт одномовних читачів, пов'язаних між собою друкованим словом, утворили зародок уявленої національної спільноти. По-друге, мові було надано стабільності, що, допомогло створити такий важливий для суб'єктивної ідеї нації образ старовинності [1, с.575].

Один із значних західних вчених, Ернест Геллнер зазначає, що саме епоха переходу до індустріалізму, збігається з добою націоналізму –

періодом бурхливої перебудови, коли або політичні, або культурні кордони, або те й те водночас перетворюються так, щоб задовольняти нову націоналістичну настанову, яка саме в цей час вперше і заявляє про себе [2, с.299].

Однією з провісниць виникнення такого феномену, як національна ідентичність, на думку західних вчених, є процес Реформації. Наголос Реформації на писемності, її індивідуалізм та зв'язки з мобільним міським населенням, – усе це надало їй характеру провісника тих соціальних ознак та настроїв, які породили згодом епоху націоналізму [2, с.300].

На процес формування національної ідентичності справили ефект і певні специфічні наслідки ранньої індустріалізації. Демографічний вибух, швидка урбанізація, міграція робочої сили, а також економічне та політичне проникнення глобальної економіки та централізованої держави у більш чи менш зосереджені в собі спільноти [2, с.301]. Це стало причиною зміни відносно стабільної системи традиційних аграрних спільнот, зорієнтованих на себе та відокремлених географічними обширами, на цілком новий тип – з новими культурними кордонами, які є не стабільними, а навпаки перебувають у постійному та драматичному русі.

Геллнер вважав, що «доба націоналізму» не є простим підсумком пробудження та політичного самоствердження якоїсь окремішньої нації. Саме націоналізм породжує нації, а не навпаки. На його думку, націоналізм не виникає на порожньому місці. Він використовує наявне раніше, історично успадковане культурне багатство, хоча й дуже критично переосмислюючи його, і найчастіше радикально змінюючи його [2, с.307].

Геллнер досить категорично заявляв: «Націоналізм – це не пробудження самосвідомості націй: він винаходить нації там, де їх немає» [1, с.568].

Основні висновки. Отже, нація є спільнотою, що має певні географічні межі. Навіть найбільша з націй, яка, може, налічувати цілий мільярд людей, обмежена певними, хоч і розтяжними кордонами, поза якими існують інші нації.

Поняття національної ідентичності, як і поняття нації чи того самого націоналізму, згідно з поглядами західних вчених-модерністів, є доволі молодими в історії. Їх виникнення такі дослідники як Е. Ренан, Е. Геллнер, та Б. Андерсон відносили до часів індустріального суспільства.

Першим вагомим чинником, який немовби був передвісником початку процесу утворення націй, а звідси і національної ідентичності, дослідники вважали Реформацію. Другим і більш важливим чинником виступає індустріалізація. Саме в цей час стає актуальним таке явище як національна ідентичність та націоналізм.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андерсон Бенедикт Уявлена спільнота / Бенедикт Андерсон ; пер. з англ. Олександра Тереха // Націоналізм : антологія / Наук. т-во ім. В'ячеслава Липинського; упоряд. О. Проценко, В. Лісовий ; літ. ред. Л. Білик. – Київ: Смолоскип, 2000.- С. 567-579.
2. Геллнер Ернест Нації та націоналізм / Ернест Геллнер ; пер. з англ. Богдана Суся // Націоналізм : антологія / Наук. т-во ім. В'ячеслава

Липинського; упоряд. О. Проценко, В. Лісовий ; літ. ред. Л. Білик. – Київ: Смолоскип, 2000. – С. 292-310.

3. Ренан Ернест Що таке нація? / Ернест Ренан ; пер. з фр. Миколи Залізняка Націоналізм : антологія / Наук. т-во ім. В'ячеслава Липинського; упоряд. О. Проценко, В. Лісовий ; літ. ред. Л. Білик. – Київ: Смолоскип, 2000. – С. 107-120.

Юлія Якуніна,
студентка 4 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **К.Б. Дудорова**, к.ю.н., доцент (БДПУ)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАПОВІТУ ПОДРУЖЖЯ

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку до однієї з новел спадкового права можна віднести надану ст. 1243 Цивільного кодексу України можливість для подружжя скласти спільний заповіт. Поява такого особливого виду заповіту стала підставою для дискусії серед науковців щодо його правової природи та доцільності його запровадження у спадкове право України взагалі.

Метою роботи є визначення змісту та правової природи спільного заповіту подружжя та особливостей його правового регулювання у законодавстві України.

Методи дослідження. Основою методології дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи пізнання: аналізу і синтезу, дедукції та індукції, системний, діалектичний, метод юридичного аналізу.

Ступінь досліджуваності проблеми. Серед науковців, праці яких присвячені правовим проблемам визначення правової природи заповіту подружжя, варто виокремити Ю.О. Заїку, О.Є. Кухарєва, З.В. Ромовську, Т.В. Курило, Є.О. Харитонова та інших.

Сутність дослідження. Подружжя вправі скласти спільний заповіт, у якому обов'язково має бути вказане майно, щодо якого складено заповіт, тобто розпорядитися на випадок смерті майном, що належить йому на праві спільної сумісної власності (ст. 1243 ЦК).

Слід зазначити, що тут має місце узгодження волі кожного, тобто особисте волевиявлення дружини і чоловіка "зливається" в одне волевиявлення, і тоді вони складають спільний заповіт щодо майна, яке належить подружжю на праві спільної сумісної власності.

У випадку смерті одного з подружжя, яке склало спільний заповіт, частка у спільному сумісному майні померлого(ї) чоловіка (дружини) переходить автоматично до його (її) дружини (чоловіка), яка (який) пережила(в). Варто зазначити, що даний перехід відбувається незалежно від бажання, висловленого у заповіті, а відповідно до закону. У випадку смерті останнього з подружжя майно переходить до спадкоємців, названих у заповіті подружжям.

Але після смерті одного з подружжя другий з подружжя не зможе розпорядитися даним майном, оскільки нотаріус при одержанні